

ویژگی های یک گاو شیری خوب

نشانه های عمومی گاو سالم:

قبل از خرید گاو شیری باید از سالم و بیمار نبودن آن اطمینان پیدا کنید. باید توجه کنید که گاو مورد نظر به طور مرتب واکسینه شده است و کارت بهداشت دارد. یک گاو سالم، تحرک کافی، چشمان شفاف، درشت و براق، موهای براق و تمیز، گوش برجسته و سیخ، پوزه صاف و مرطوب و لب های گشاده دارد.

دقت کنید تا حرکت های غیرعادی گاو را با تحرک و شادابی آن اشتباه نگیرید. گاو را حرکت دهید تا از مناسب بودن فاصله سم ها، راه رفتن منظم گاو و لنگ نزدن آن، مطمئن شوید.

ویژگی های اختصاصی گاوهای شیری:

۱- قد و قامت (اندازه قد)

خوب است بدانید که قد حیوان اثری در شیردهی آن ندارد. ولی گاو کوچک و ضعیف به علت این که نمی تواند غذای بیشتری بخورد و در تلقیح مصنوعی به اسپرم های خوب، جواب نمی دهد، برای نگهداری مناسب نیست. در هر صورت گاوها را به سه دسته تقسیم می کنند:

*قد بلند به ارتفاع ۱۵۰ تا ۱۴۷/۵ سانتی متر

* قد متوسط به ارتفاع ۱۴۰ تا ۱۳۷/۵ سانتی متر

* کوتاه قد به ارتفاع ۱۳۰ تا ۱۲۷/۵ سانتی متر

۲- عمق بدن

عمق بدن گاو شیری را با خط کشهای مخصوص (کولیس) اندازه گیری می کنند. ولی با دیدن ظاهر گاو نیز می توان به عمق بدن آن پی برد. به طوری که هرچه فاصله چاله شیر تا آخرین دنده از قسمت عقبی حیوان بیشتر باشد، آن حیوان غذای بیشتری می تواند بخورد و قدرت تولید بالاتری دارد. البته این صفت رابطه مستقیمی با میزان تولید شیر ندارد ولی در عمر اقتصادی و توانایی گاو برای تولید بیشتر اثر دارد.

۳-زاویه دار بودن بدن در منظر پشتی

این صفت به طور مستقیم با شیرواری گاو رابطه دارد. زاویه دار بودن یعنی هر وقت از عقب حیوان به سمت سرش نگاه کنیم، یک زاویه تیز که در سمت پایانی گردن باریکتر می شود، ببینیم. هرچه این زاویه تیزتر باشد، دام از نظر خصوصیت های شیرواری، وضعیت بهتری دارد. البته باید توجه داشت باشید که نباید این صفت را با لاغری گاو اشتباه گرفت. زاویه دار بودن گاو در منظر پشتی نشان می دهد که این گاو سروگردن کشیده، دنده های برجسته و ظریف و بدنی کشیده و موزون دارد. در حقیقت کمر صاف، محکم و قوی، گردن نازک و کشیده، نداشتن غبغب و زاویه دار بودن گلو موجب به وجود آمدن چنین زاویه ای شده است.

۴- عرض وزاویه کپل

عرض کپل رابطه مستقیمی با زایمان آسان و به دنیا آمدن گوساله سالم و درشت دارد. هرچه عرض کپل گاو شیری بیشتر باشد، بهتر است. برای دانستن عرض کپل، کافی است که فاصله دو استخوان مفصل خاصره راست و چپ گاو را اندازه گیری کنیم. فاصله این دو، نشان دهنده عرض کپل گاو است.

***نکته مهم:**

نکته مهم دیگر این است که زاویه کپل گاو باید یک شیب ملایم از سمت برجستگی مفصل ران به استخوان ورکی پایین گاو داشته باشد. برای اندازه گیری این زاویه باید به استخوان مفصل ران گاو توجه کنید و شیب آن را نسبت به محل پین گاو بررسی کنید. شیب بالاتر و شیب پایین تر برای گاو شیری مناسب نیست و موجب ناراحتی هایی در تولید مثل و خروج ناقص ترشح های رحمی گاو می شود. همچنین ظریف بودن و یک نواختی دم از محل اتصال تا انتها، نشان دهنده شیرواری گاو است.

۵- پاهای و شکل قرارگرفتن آنها

*** پاهای جلو**

پاهای جلو باید مستقیم و بدون خمیدگی به بدن وصل شده باشند و بیش از حد بلند یا کوتاه نباشند. همچنین فاصله دو پا، نشان دهنده عرض سینه است. عرض سینه متوسط و یا بیش از حد متوسط در عمر اقتصادی حیوان و شیرواری گاو اثر دارد.

***پاهای عقب**

خوب است بدانید که وضعیت دو مفصل خرگوشی گاو در شیرواری آن اثر دارد. به طوری که هرچه مفصل پاهای عقب گاو ظریف تر باشد، گاو شیروارتر است. به علاوه پاهای عقب گاو در منظر پشتی باید مستقیم و بدون انحراف به داخل بدن وصل باشند. به طوری که بتوان مستطیلی را بین دو پای عقب گاو رسم کرد. اگر دو مفصل پاهای عقب گاو به هم نزدیک و پاهای سم ها به بیرون منحرف باشند، کمترین ارزش را به آن گاو می دهند. حال آنکه پاهای بدون انحراف و مفصل های خرگوشی باید با ران، پاهای و سم ها، موازی باشند.

اگر پاهای گاو را از پهلو نگاه کنید باید مفصل های خرگوشی پاهای عقب داسی شکل باشند. البته باید توجه کنید که گاهی ممکن است گاو به دلیل اشکال در لگن و یا عفونت، سم ها و پاهای خود را به داخل کج کند. بنابراین نباید این موضوع را با خمیدگی داسی شکل پاهای عقب اشتباه گرفت.

۶- ارتفاع پستان عقبی

این ارتفاع نشان دهنده ظرفیت تولید شیر در گاو است. برای بررسی این صفت کافی است فاصله زیر فرج دام را تا محل اتصال پستان به بدن گاو اندازه بگیرید. هرچه این فاصله کمتر باشد، بهتر است.

۷- عمق پستان

عمق پستان یعنی بررسی وضعیت کف پستان (به غیر از نوک آن) با مفصل خرگوشی پاهای عقب. البته درست است که هرچه پستان بزرگتر باشد، شیر بیشتری را در خود جای می دهد، ولی یک پستان با عمق بیشتر (حجیم تر) زودتر به زخم و ورم پستان آلوده می شود.

بنابراین دربررسی این صفت باید به سن دام توجه کرد. به طوری که هرچه سن دام بالاتر رود، عمق پستان بیشتر می شود. درتلیسه ها باید کف پستان نسبت به مفصل خرگوشی، حدود ۳ انگشت (۵ سانتی متر) بالاتر قرار گرفته باشد.

۸-نگه دارنده پستان ها (لیگامان ها)

نگه دارنده ها درحقیقت رباط های وسطی محفظه پستان هستند. این رباط ها چنان درمنظره پشتی قرارگرفته اند که به نظر می آید محفظه پستان به دو قسمت تقسیم شده است. رباط ها درحقیقت نگه دارنده های اصلی واولیه پستان هستند.همچنین عامل مهمی درنگه داشتن پستان درمحل اصلی خود هستند. اگر نگهدارنده پستان ضعیف باشد،پستان به حالت شل و پاندولی درمی آید. درنتیجه طول عمر اقتصادی گاو کم می شود. بنابراین هنگام خرید یک گاو شیری باید توجه داشت که درمنظره پشتی درحالی که پستان پرازشیر است، وسط پستان گاو، خط وجود داشته باشد. همچنین این خط و شکاف بین پستانی،عمیق و سراسر پستان را فراگیر باشد.

۹- عرض پستان

هرچه عرض پستان گاو بیشتر باشد، دام قدرت شیرواری بهتری دارد. همچنین طول عمر اقتصادی آن نیز زیاد است. برای بررسی این صفت،درمحل اتصال پستان به بدن وبرگشتگی موهای دو طرف پستان، فاصله دو طرف پاهای آن را اندازه گیری می کنند. توجه کنید که هنگام بررسی این صفت نباید گاو بدشکل ایستاده باشد وپاهای عقب آن ازهم باز باشد.

۱۰-اندازه سرپستانک ها

یکی ازمواردی که باید هنگام خرید گاو شیری بسیار به آن توجه شود ،اندازه سرپستانک های گاو است. برای بررسی آنها باید طول سرپستانک و وضعیت آنها را از جلو وعقب وپهلوی حیوان اندازه گیری کرد. چند حالت غیر طبیعی درپستانک وجود داردکه باید به آنها توجه کرد. این حالت ها عبارتند از:

الف- پستانک ها نباید به شکل پستانک های بز باشند وبه اصطلاح بزی نباشند.

ب- پستانک های خیلی قطور به درد شیردوشی نمی خورند.

ج- سوراخ پستانک ها نباید بیش از حد ریز و یا گشاد باشند.

اندازه مناسب برای سرپستانک های جلو حدود ۵ تا ۶ سانتی متر وبرای سر پستانک های عقب ۴ تا ۵ سانتی متر است. یعنی باید سر پستانک های جلو کمی بلندتر ازسرپستانک های عقب باشد. علاوه براندازه پستان ،بایدتوجه داشت که پستان های گاو شیری ورم کرده و گرم تر از حد معمول نباشد. همچنین رنگ آن غیرعادی وزخمی نباشد. اگر به گاو مشکوک هستید،کمی از شیر آن را دریک فنجان،ظرف یا پارچه سیاه بدوشید وبررسی کنید تا مواد ریز خارجی و غیرطبیعی درآن دیده نشود. به این روش،آزمایش فنجان سیاه گفته می شود. زیرا درپارچه یا ظرف سیاه، عامل های ریز حاصل ازفعالیت باکتری ها و میکروب ها به سادگی دیده می شوند.

۱۱- محل قرارگرفتن سرپستانک های جلو و عقب

هنگام بررسی این صفت باید به شکل قرارگرفتن نوک پستانک ها و محل آنها نسبت به محفظه پستان دقت کرد. اگر سرونوک پستان ها بیش از حد به هم نزدیک و یا از هم دور باشند، غیر طبیعی است.

برای بررسی محل قرارگرفتن سرپستانک ها باید کل پستان گاو را به ۴ قسمت تقسیم کنیم. به طوری که نوک هرپستان باید در وسط هریک از این ۴ قسمت قرارگرفته باشد. همچنین فاصله نوک پستان ها نسبت به هم مساوی و متناسب باشد.

***جمع بندی مطالب و نتیجه گیری:**

۱- هنگام خرید گاو شیری ابتدا باید دقت کرد که دام بیمار نباشد و واکسن های لازم به آن تزریق شده باشد.

۲- عرض کیل گاو شیری هرچه بیشتر باشد، بهتر است.

۳- هرچه پاهای عقب گاو، ظریف تر و زاویه آنها داسی شکل (بسته تر) باشد، مناسب تر است.

۴- باید توجه داشت که پستان گاو، بیش از حد عمیق نباشد. چون در این صورت، پستان گاو زودتر به انواع بیماریها از جمله ورم پستان مبتلا می شود.

۵- باید توجه داشت که در بررسی سرپستانک های گاو شیری، سر پستانک های جلو کمی بلندتر از سرپستانک های عقب باشد.

۶- آزمایش فنجان سیاه، بهترین و آسان ترین روش برای بررسی آلودگی شیر به میکروب و عامل های خارجی است.

۷- سرپستانک های گاو باید در مرکز هر ۴ قسمت پستان گاو قرارگرفته باشد.

نکته:

✓ قبل از خرید گاو شیری، از سالم بودن گاو مطمئن شوید. توجه کنید که گاو مورد نظر به طور مرتب واکسینه شده و کارت بهداشت داشته باشد.

✓ در زمان خرید گاو شیری باید به ویژگی های اختصاصی حیوان توجه کافی کرد.

✓ عرض کیل گاو رابطه مستقیمی با زایمان آسان و به دنیا آمدن گوساله سالم و درشت دارد.

✓ هرچه مفصل پاهای عقب گاو ظریف تر باشد، گاو شیروارتر است.

✓ هرچه ارتفاع پستان عقبی گاو کمتر باشد بهتر است.

✓ اگر نگه دارنده پستان ها (رابط ها) ضعیف باشند، پستان ها شل شده و طول عمر اقتصادی گاو کم می شود.

✓ اندازه مناسب برای سرپستانک های جلو حدود ۵ تا ۶ سانتی متر و برای سر پستانک های عقب ۴ تا ۵ سانتی متر است.

در زمان خرید گاو، آزمایش فنجان سیاه را انجام دهید تا از سلامت پستان و شیر مطمئن شوید.